

Başvuru Numarası : 2024/2867
Toplantı Tarihi/Sayısı : 12.03.2025/56
Karar Numarası : 2025/135
Başvuran : S.Ö.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; bulunduğu ceza infaz kurumunda görevli personelin belinde cop bulunduğu, kendisine kaşık ve yemek verilmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 14/11/2024 tarihinde ... numaralı odada bulunduğunu, belirtilen tarihte kendisine akşam yemeği verilmediğini ve Kurum İdaresi tarafından ... numaralı odaya yerleştirildiğini,

b. 15/11/2024 tarihinde ... numaralı odayı yakması üzerine ... numaralı odaya yerleştirildiğini, ... numaralı odada bulunduğu 16/11/2024 tarihinde kendisine yemek verildiğini ancak kaşık verilmediğini, sonraki öğlen yemeği dağıtımı sırasında kaşığının olmadığını bildirdiğini, kaşık getirileceğinin kendisine söylenmesine rağmen kaşığın getirilmediği ve yemeğinin de verilmediğini,

c. 18/11/2024 tarihinde yeniden ... numaralı odaya yerleştirildiğini,

ç. 22/12/2024 tarihinde odanın havalandırma kapısını kapatmaya gelen infaz ve koruma memurlarından birinin belinde cop bulunduğunu iddia etmektedir.

3. Muhatap Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Ceza infaz kurumlarının günlük iye miktarlarının hesaplanmasıyla ilgili usul ve esasların 26/10/2005 tarihli ve 25978 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumları Personelinin İye Yönetmeliği'nde düzenlendiği, yemeklerin mahpuslara düzenli ve eşit bir şekilde dağıtıldığı,

b. Başvuranın 19/8/2024 tarihinde Kuruma giriş yaptığı ve belirtilen tarihte başvurana 1 kaşık verildiği,

c. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri başlıklı" 28'inci maddesi gereği mahpusların kalacakları koşulların belirlenmesi ve değiştirilmesinin İdare ve Gözlem Kurulunun görev ve yetkisinde olduğu,

ç. Başvuranın yaptığı telefon görüşmesinde Kurum Müdürü ile personeline hakaret ve tehdit ederek HIV+ hastalığını bulaştıracığını beyan ettiği,

d. Başvuranın Kurumda bulunan diğer mahpuslara kötü örnek olduğu, eylemlerini alışkanlık haline getirdiği, Kurumun iş akışını engellediği, Kurum içinde korku-panik havası oluşturarak huzuru ve sükuneti bozduğu, Kurumda tehlike arz ettiği anlaşıldığından olası durumlara karşı tedbir alındığı belirtilmiştir.

4. Muhatap Kurumun yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükmü yer almaktadır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; (...) yönlerinden incelenir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Başvuran, ilk olarak; bulunduğu ceza infaz kurumunda görevli infaz ve koruma memurunun belinde cop bulunduğunu iddia etmiş olup muhatap Kurum tarafından başvuranın yaptığı telefon görüşmesinde Kurum Müdürü ile personeline hakaret ve tehditte bulunarak HIV+ hastalığını bulaştıracığını beyan ettiği, Kurumda bulunan diğer mahpuslara kötü örnek olduğu, eylemlerini alışkanlık haline getirdiği, Kurumun iş akışını engellediği, Kurum içinde korku-panik havası oluşturarak huzur ve sükuneti bozduğu, Kurumda tehlike arz ettiği anlaşıldığından olası riskli durumlara karşı tedbir alındığı belirtilmiştir.

12. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "İnfazda temel ilke" başlıklı 2'nci maddesine göre; "(...) (2) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz."

13. 5275 sayılı Kanun'un "Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler" başlıklı 6'ncı maddesine göre; "(1) Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir: a) Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar. (...) "

14. 5275 sayılı Kanun'un "Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları" başlıklı 9'uncu maddesine göre; "(1) Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır."

15. 5275 sayılı Kanun'un "Yönetim tarafından alınabilecek tedbirler" başlıklı 49'uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre; "Kurumun düzeninin ve kişilerin güvenliklerinin ciddî tehlikeyle karşı karşıya kalması hâlinde, asayiş ve düzeni sağlamak için Kanunda açıkça belirtilmeyen diğer tedbirler de alınır."

16. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Güvenlik ve gözetim servisi" başlıklı 10'uncu maddesine göre; " (1) Güvenlik ve gözetim servisi; kurumun güvenliği, düzeni ve disiplininden sorumludur. Güvenlik ve gözetim servisinde; infaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurları görev yapar. (...) (8) İnfaz ve koruma başmemuru ile infaz ve koruma memuru, kurumun güvenliğini bozan firara teşebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, yasaya veya düzenlemelere dayalı bir emre karşı aktif veya pasif fiziki direnme gibi olaylar ile 12/10/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 25'inci maddesindeki meşru savunma ve zorunluluk hâli ortaya çıktığında kurum en üst amirinin izni ile zor kullanabilir. Acil hâllerde tehlikenin ortadan kaldırılması amacıyla izin alınmaksızın da zor kullanılabilir. Durumu derhal en üst amire iletir. Zor kullanan personel gerekenden fazla kuvvet kullanamaz. (...) "

17. Mezkûr Yönetmelik'in "Kurumların iç güvenliği" başlıklı 32'nci maddesine göre; "(1) Kurumların iç güvenliği, Bakanlığa bağlı infaz ve koruma görevlileri tarafından sağlanır. (...) "

18. Muhatap Kurumca gönderilen belgelerin incelenmesinden; başvuranın 28/9/2024 tarihinde Çağrı Denetleme Sistemine kayıtlı dayısı B.C. ile yaptığı telefon görüşmesinde, Kurum Müdürüne ve Cumhuriyet Savcısına yönelik hakaret ve tehdit içeren, kurum görevlilerine taşıdığı hastalığı bulaştırmayı ve onlara karşı müessir fiilde bulunmayı tasarladığını ifade eden, önceden bulunduğu ceza infaz kurumlarında da benzer nitelikli eylemler gerçekleştirdiğini itiraf eden nitelikte beyanlarda bulunduğu, başvuranın söz konusu beyanlarından dolayı bilerek kendi yaşamını veya başka hükümlü tutukluların veya kurum personelinin bedensel ve yaşamsal bütünlüklerini tehlikeye düşürecek, korku ve paniğe sebep olabilecek eylemlere sebebiyet verebileceği anlaşıldığından, iyi halli olmadığı da gözetilerek Disiplin Kurulu'nun 15/3/2024 tarihli kararıyla 1 gün hücre hapsi ile cezalandırılmasına karar verildiği ve bu cezanın Van İnfaz Hakimliğinin 25/11/2024 tarihli ve ... sayılı kararıyla onaylandığı anlaşılmıştır.

19. Başvuranın söz konusu iddiası ilgili mevzuat hükümleri, muhatap Kurumun cevap yazısı ve ekleriyle birlikte incelendiğinde; başvuranın bulunduğu Kurumun yüksek güvenli ceza infaz kurumu niteliğinde olduğu, Kurumda görevli infaz ve koruma memurlarının Kurumdaki düzenin, güvenliğin ve disiplinin sağlanmasından sorumlu olduğu, Kurumun güvenliğini bozan firara teşebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, yasaya veya düzenlemelere

dayalı bir emre karşı aktif veya pasif fiziki direnme gibi olaylar ile 5237 sayılı Kanun'un 25'inci maddesindeki meşru savunma ve zorunluluk hâli ortaya çıktığında Kurum en üst amirinin izni ile zor kullanabildiği, acil hâllerde tehlikenin ortadan kaldırılması amacıyla izin alınmaksızın da zor kullanılabildiği, başvuranın; hakkında verilen disiplin cezasına konu eylemlerinin niteliği nedeniyle bulunduğu ceza infaz kurumunda tehlike arz ettiği, bu tehlikeye karşı Kurum görevlilerince önlem alınmasının hak ihlali teşkil etmediği değerlendirilmiştir.

20. Başvuran, ikinci olarak; 14/11/2024 tarihinde kendisine akşam yemeği verilmediğini, 16/11/2024 tarihinde kendisine yemek verildiğini ancak kaşık verilmediğini, sonraki öğlen yemeği dağıtımı sırasında kaşığının olmadığını bildirdiğini, kaşık getirileceğinin kendisine söylenmesine rağmen kaşığın getirilmediği ve yemeğinin de verilmediğini iddia etmiş olup muhatap Kurum tarafından ceza infaz kurumlarının günlük iye miktarlarının hesaplanmasıyla ilgili usul ve esasların Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumları Personelinin İye Yönetmeliği'nde yer alan hükümlerde düzenlendiği, yemeklerin mahpuslara düzenli ve eşit bir şekilde dağıtıldığı, bir kişiye verilen yemeğin miktarı ve içeriği hakkında detaylı bir tutanak tutulmadığı, Kuruma giriş yaptığı 19/8/2024 tarihinde başvurana 1 adet kaşık verildiği belirtilmiştir.

21. Başvuranın kendisine kaşık verilmediği iddiasına ilişkin muhatap Kurumun cevap yazısı ve ekleri birlikte incelendiğinde; 19/8/2024 tarihinde 1 adet kaşığın başvuran tarafından teslim alındığına dair imzalı tutanağın bulunduğu görülmüştür. Bununla birlikte, başvuranın kendisine 14/11/2024 ve 16/11/2024 tarihinde yemeğinin verilmediği iddiası kapsamında muhatap Kurum tarafından gönderilen güvenlik kamera kayıtları ile konuya ilişkin tanzim edilen tutanak incelendiğinde; başvurana belirtilen tarihlerde sabah kahvaltısı ile öğlen ve akşam yemeklerinin verildiği tespit edilmiş olduğundan muhatap tarafından hak ihlalinin gerçekleştirilmediği değerlendirilmiştir.

22. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

12/3/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN

Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE

Üye